ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

Administrative Factors Affecting the Professional Learning Community of Schools under the Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

พรพรรณ บุตรพุ่ม (Phornphan Butphum)[1]* ดร.กุลชลี จงเจริญ (Dr.Koolchalee Chongcharoen)**
ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (Dr.Chuchart Puangsomjit)**

(Received: *May 13, 2024*; Revised: *November 12, 2024;* Accepted: *November 22, 2024*)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และปัจจัยบรรยากาศขององค์กรที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา 2) ระดับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และ 4) ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของเครซี่และมอร์แกน [1] จำนวน 356 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยวิธีแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย ปรากฏว่า 1) ปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) สภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยทางการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐาน และ 4) ปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และปัจจัยบรรยากาศขององค์กร มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐาน

[1]*Corresponding author: 2632300303@stou.ac.th*

**นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

**Student, Master of Education Program in School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University*

***รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

***Associate Professor, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University*

ABSTRACT

The objectives of this research were to study (1) the level of administrative factors in terms of leadership of school administrators factor, school structure factor, professional learning and development factor, and organizational climate factor related to the professional learning community of schools; (2) the level of the state of professional learning community of schools; (3) the relationship between administrative factors and professional learning community of the schools; and (4) the administrative factors affecting the professional learning community of schools under the Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen. This research was quantitative method. The research sample consisted of 356 teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen during the 2020 academic year were determined by comparing the table of Krejcie & Morgan [1] and multi-stage random sampling determination. The employed research tool was a questionnaire with the IOC value of 1.00 and the reliability coefficients of .97. Statistics employed for data analysis were mean, standard deviation, Pearson' s product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that (1) the overall administrative factors related to the professional learning community of schools were rated at the high level; (2) the overall state of professional learning community of schools were rated at the high level; (3) the administrative factors had a high level positive relationship with the professional learning community of schools at the significant level of .01; so the hypothesis was accepted, and (4) the administrative factors in terms of leadership of school administrators factor, school structure factor, professional learning and development factor, and organizational climate factor significantly affecting the professional learning community of schools at the significant level of .01; so the hypothesis was accepted.

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
Keywords: Administrative factor, Professional learning community, Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลก ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันสูง และต้องเร่งพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายดังกล่าวได้ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของประชากรให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพตามมาตรา 54 [2] สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 [3] ที่ได้มุ่งสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ รวมถึงการผลิตกำลังคนให้ตรงความต้องการของภาคการผลิต

เป้าหมาย ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 [4] มาตรา 6 ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยรัฐบาลได้กำหนดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้ ครูผู้เป็นบุคลากรระดับปฏิบัติการนับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียน ในยุคปัจจุบันที่จะต้องตอบโจทย์การศึกษาศตวรรษที่ 21 โดยครูจะต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะ [5] ซึ่งวิธีการที่ถือได้ว่าเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 นั่นก็คือ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกิจกรรมที่เป็นการเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนในวิชาชีพครูที่มีความรู้ความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มาร่วมแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ร่วมกันทำให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์และปรับใช้ตามแต่สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ต้องการช่วยเหลือและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยผ่านกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ [6] และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะค่อย ๆ กลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ขับเคลื่อนคุณภาพของผลผลิตของโรงเรียน และสร้างสรรค์ให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่อยู่แล้วมีความสุขทั้งของนักเรียน ครู และผู้บริหาร [7] นอกจากนี้ มีการกล่าวถึงความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยระบุว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นแก่นักเรียน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกัน ซึ่งได้แก่ ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน และยังระบุอีกว่าสถานศึกษามิใช่ผู้ออกแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้แต่เพียงผู้เดียว [8] ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นเพียงผู้ความอำนวยความสะดวก หรือให้คำแนะนำปรึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ [9] ที่กล่าวว่า การดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการดำเนินการใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาครู พบว่า เกิดผลดีต่อครูผู้สอน กล่าวคือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน รู้สึกว่าต้องการร่วมกันรับผิดชอบต่อพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน ตลอดทั้งสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า

ปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมถึงกระบวนการวางแผนจัดการ และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริม สนับสนุนและมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจากการศึกษางานวิจัยก่อนหน้า พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และปัจจัยบรรยากาศขององค์กร และยังพบอีกว่าทั้ง 4 ปัจจัย ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการ [10] นอกจากนี้ พบว่า ปัจจัยโครงสร้างองค์กร และปัจจัยบรรยากาศองค์กรส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ [11] ส่วนปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ [12]

และสอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยทางการบริหารถือว่าเป็นประสิทธิผลในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการทำงานที่สามารถช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย [13]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เป็นหน่วยงานการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ส่งเสริมและประสานงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องที่จังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 84 โรงเรียน จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 [14] โดยมีนโยบายในการพัฒนาครู เพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ แต่จากการสำรวจวิธีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า การพัฒนาครูของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ยังคงเป็นในรูปแบบการจัดประชุมการจัดอบรม ซึ่งเมื่อปี พ.ศ.2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ได้ดำเนินการรับนโยบายดังกล่าวลงสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาโดยมอบหมายให้สถานศึกษาดำเนินการตามนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตามข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3 ปีย้อนหลัง ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร โดยยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ในรายวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และในรายวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 [15] และจากการสำรวจข้อมูลสถานศึกษา พบว่า มีโรงเรียนบางแห่งที่ยังไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ [16]

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และปัจจัยบรรยากาศขององค์กร ที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
4. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

วิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้น 4,047 คน [14] กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางของ เครซี่และมอร์แกน [1] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 356 คน จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล จำนวน 3 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 16 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 16 ข้อ โดยข้อคำถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) การทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ทุกข้อเท่ากับ 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อทดสอบสมมติฐานปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยวิธีแบบขั้นตอนเพื่อทดสอบสมมติฐานปัจจัยทางการบริหารอย่างน้อย 1 ปัจจัย มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวม

(n=356)

ด้านที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*)	ระดับ
1.	ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (X_1)	4.45	0.43	มาก
2.	ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา (X_2)	4.31	0.67	มาก
3.	ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (X_3)	3.83	1.24	มาก
4.	ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร (X_4)	4.28	0.72	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.22	0.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.22, *SD* = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.45, *SD* = 0.43) ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.31, *SD* = 0.67) ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร ($\bar{x}$ = 4.28, *SD* = 0.72) และปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{x}$ = 3.83, *SD* = 1.24) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวม

(n=356)

ด้านที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*)	ระดับ
1.	การมีวิสัยทัศน์ ค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกัน (Y_1)	4.19	0.91	มาก
2.	การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง (Y_2)	4.38	0.75	มาก
3.	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร (Y_3)	4.25	0.62	มาก
4.	ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและแบ่งปัน (Y_4)	4.13	0.75	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.24	0.74	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.24, *SD* = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}$ = 4.38, *SD* = 0.75) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร ($\bar{x}$ = 4.25, *SD* = 0.62) การมีวิสัยทัศน์ ค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกัน ($\bar{x}$ = 4.19, *SD* = 0.91) และภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและแบ่งปัน ($\bar{x}$ = 4.13, *SD* = 0.75) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ตัวแปรปัจจัยทางการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .793 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา แสดงข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{tot}
X_1	.737**	.671**	.668**	.744**	.727**
X_2	.762**	.744**	.514**	.787**	.732**
X_3	.610**	.570**	.506**	.591**	.589**
X_4	.932**	.915**	.962**	.920**	.955**
X_{tot}	.805**	.769**	.697**	.801**	.793**

**p < .01

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้ (Adjusted R^2) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้

ตัวแปรทำนาย	R	R^2	Adjusted R^2	Std.error	F	p-values
X_4	.955[a]	.912	.912	.21868	3670.841	.000[b]
X_4 X_2	.965[a]	.913	.931	.19329	2399.435	.000[b]
X_4 X_2 X_3	.994[a]	.988	.988	.08227	9361.754	.000[b]
X_4 X_2 X_3 X_1	.995[a]	.990	.990	.07449	8584.302	.000[b]

**p < .01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวทำนายปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ปัจจัยบรรยากาศขององค์กรสามารถทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ เท่ากับ .955 และค่าสัมประสิทธิ์

การทำนายที่ปรับแก้หรืออำนาจในการทำนาย เท่ากับ .912 แสดงว่า ปัจจัยบรรยากาศขององค์กรสามารถทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 91.2 เมื่อเพิ่มตัวทำนายในการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา ช่วยทำให้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ เท่ากับ .965 และค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้หรืออำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นเป็น .931 แสดงว่า X_4 และ X_2 ร่วมกันทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 93.1 เมื่อเพิ่มตัวทำนาย คือ ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ เท่ากับ .994 ช่วยทำให้มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้หรืออำนาจการทำนาย เพิ่มขึ้นเป็น .988 แสดงว่า X_4 X_2 และ X_3 ร่วมกันทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 98.8 เมื่อเพิ่มตัวทำนาย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ เท่ากับ .995 ช่วยทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้หรืออำนาจการทำนาย เพิ่มขึ้นเป็น .990 แสดงว่า X_4 X_2 X_3 และ X_1 ร่วมกันทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 99.0

สรุป และอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น แต่ละแห่งเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และสามารถวางภาพอนาคตความสำเร็จของสถานศึกษาแห่งนั้นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสถานศึกษาได้ทำการกำหนดช่องทางในการติดต่อสื่อสารตามโครงสร้างเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่บุคลากร ยิ่งไปกว่านั้นมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาวิชาชีพเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และมุ่งส่งเสริมบุคลากรให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยทางการบริหารถือว่าเป็นประสิทธิผลในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการทำงานที่สามารถช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย [13]

เมื่อพิจารณาปัจจัยทางการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีศักยภาพทางภาวะผู้นำเป็นอย่างสูงซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยมีบทบาทในการบังคับบัญชา การมอบหมายงานในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งเป็นผู้ประสานความต้องการของบุคคล ความต้องการของงาน และความต้องการขององค์กร เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายร่วมกัน จึงทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก [17]

ลำดับที่สอง ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามโครงสร้างบริหารงานของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ในการทำงาน การติดต่อสื่อสารของบุคลากรในสถานศึกษาได้ครอบคลุมและมีความชัดเจน จึงทำให้ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยโครงสร้างองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก [11]

ลำดับที่สาม ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีการสร้างบบรยากาศในการทำงานที่ดี เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ในการทำงานของบุคลากรร่วมกันในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก [11]

ลำดับสุดท้าย ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรในการนำไปพัฒนาวิชาชีพต่อได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย พบว่า ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก [12]

2. ผลการวิจัย พบว่า ระดับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในกลุ่ม ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น [18] มีนโยบายส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครู มีจุดเน้นในเรื่องของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และนำนโยบายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาให้สถานศึกษาปฏิบัติ โดยสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีการนิเทศการเรียนการสอนระหว่างเพื่อนครู และสนับสนุนให้ครูและนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับสูง [10]

3. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง หมายความว่า หากสถานศึกษามีการสนับสนุนปัจจัยทางการบริหารในแต่ละด้านเพิ่มขึ้นในระดับสูง ก็จะทำให้สถานศึกษาแห่งนั้นเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพิ่มขึ้นในระดับสูงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนา รวมถึงส่งเสริมในเรื่องของการจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษา มีโครงสร้างการบริหารงาน และการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ [18] ส่งผลให้การเป็นชุมชนแห่งเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร (X_4) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก (r=.955) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า บรรยากาศองค์กร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [19]

4. ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และปัจจัยบรรยากาศขององค์กร ร่วมกันทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยสามารถอภิปรายผลแต่ละปัจจัยได้ ดังนี้

ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการมองภาพอนาคตความสำเร็จของสถานศึกษา สามารถกระตุ้นและสร้างให้บุคลากรมีวิสัยทัศน์ร่วมในการมองภาพในอนาคตของสถานศึกษาร่วมกัน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานร่วมกัน รวมถึงสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรในการทำงาน และสามารถแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในการทำงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการ [10]

ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีการบริหารจัดการงานตามลำดับขั้นบังคับบัญชาได้อย่างเหมาะสม กำหนดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษารวมถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน และกำหนดช่องทางการสื่อสารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่เหมาะสม ส่งผลให้มีแนวปฏิบัติที่เป็นแนวทางเดียวกันที่ช่วยเสริมสร้างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ปัจจัยโครงสร้างองค์กรส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ [11]

ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพมีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมสนับสนุนให้บุคลากรเกิดพัฒนางานและพัฒนาวิชาชีพเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตน และมีการจัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคลากรเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ [12]

ปัจจัยบรรยากาศขององค์กรมีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นได้ทำการส่งเสริมทัศนคติ การทำงานเป็นทีม และสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรในการทำงานร่วมกันภายในองค์กร รวมถึงจัดกิจกรรมให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในส่วนของนโยบายของสถานศึกษาและการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ปัจจัยบรรยากาศองค์กรส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ [11]

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ดังนั้น

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง โดยอาจจัดการพัฒนาในลักษณะของการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นการสร้างแรงบันดาลใจ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่คาดหวังเกี่ยวกับด้านการพัฒนาวิชาชีพ ตลอดจนทำเข้าใจวิสัยทัศน์ และสร้างความมั่นใจในด้านการพัฒนาวิชาชีพ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและแบ่งปัน ดังนั้น

2.1 หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้มีการอบรมครูการจัดสัมมนา เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและแบ่งปัน จัดกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในวิสัยทัศน์เพื่อสนับสนุนและแบ่งปันประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ มาใช้กับการเรียนการสอน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบูรณาการการสนับสนุนและแบ่งปัน รวมถึงกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำนโยบายการสนับสนุนและแบ่งปันเพื่อพัฒนาผู้เรียนภายในและภายนอกสถานศึกษา

3. จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร มีความสัมพันธ์สูงสุดกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนั้น

3.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาให้ผู้บริหารสามารถสร้างปัจจัยบรรยากาศขององค์กรในการบริหาร โดยอาจมีการจัดหลักสูตรส่งเสริมความรู้ ความสามารถในการสร้างปัจจัยบรรยากาศขององค์กรในการบริหารสถานศึกษา จัดอบรม สัมมนา หรือเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ ความสามารถด้านปัจจัยบรรยากาศขององค์กรในการบริหาร ให้ผู้บริหารสามารถนำไปพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศขององค์กรให้สถานศึกษา โดยกำหนดนโยบายสถานศึกษาให้มีการประยุกต์ใช้ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

4. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และปัจจัยบรรยากาศขององค์กร มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ดังนั้น

4.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการกำหนดนโยบาย ได้แก่ 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารภายในสังกัดได้รับการพัฒนาความสามารถในการสร้างปัจจัยบรรยากาศขององค์กรได้จริง และหลากหลาย ทั้งการจัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพความสามารถในการสร้างปัจจัยบรรยากาศขององค์กร จัดการฝึกอบรมทักษะการบูรณาการปัจจัยบรรยากาศขององค์กรกับการบริหารสถานศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญอย่างเหมาะสม 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาภายในสังกัดได้รับการพัฒนา ฝึกทักษะความสามารถในการใช้ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษาในการบริหาร ให้มีโครงสร้างของสถานศึกษาที่หลากหลาย ทั้งการจัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพความสามารถในการใช้ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษา นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายในสังกัด 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูภายในสังกัดได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้ปัจจัยบรรยากาศขององค์กรควบคู่ไปกับการใช้ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งการจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มอบรางวัลทรงคุณค่ายกย่องผู้บริหารที่มีการพัฒนาวิชาชีพในการบริหารอย่างเหมาะสม และ 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาภายในสังกัดได้รับการพัฒนาฝึกทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถได้จริง และหลากหลาย ทั้งการจัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำ นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายในสังกัด

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) สร้างบรรยากาศขององค์กรในการบริหารสถานศึกษาอย่างหลากหลาย จนสามารถบูรณาการในบริหารโดยนำปัจจัยบรรยากาศขององค์กรมาสร้างเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอยู่เสมอ 2) พิจารณาการใช้ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และมีการประยุกต์ใช้ปัจจัยโครงสร้างของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย 3) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้ารับการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มความตระหนักถึงความสำคัญด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพในการนำมาใช้พัฒนาสถานศึกษา และ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ

ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการใช้ภาวะผู้นำ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เฉพาะในบริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในพื้นที่ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

2. ปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อมูลมาวางแผนนโยบายทางด้านบริหารได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยทางการบริหารอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบายและทิศทางขององค์กร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. Srisaard B. Basic research methodology. 8th ed. Bangkok: Suweeriyasan; 2010. Thai.
2. The Secretariat of The House of Representatives. Purpose and annotated sections of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017). Bangkok: The Secretariat of The House of Representatives; 2017. Thai.
3. Office of the National Economic and Social Development Board. National economic and social development plan issue thirteenth 2023-2027. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board; 2022. Thai.
4. Office of the National Education Commission. Guidelines for implementing five educational reform policies lead to practice. Bangkok: Office of the National Education Commission; 2003. Thai.
5. Ministry of Education. Studying time management manual: Reduce studying time, increase learning time. Bangkok: Ministry of Education; 2019. Thai.
6. Well C, Feun J. Implementation of Learning Community Principles: A Study of Six High Schools National Association of Secondary School. Principals Nassp Bulletin. 2007; 91(2): 141-151.
7. Panich V. Ways to create learning for students in the 21st century. Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation; 2012. Thai.
8. Wisalaporn S. Learning community Encyclopedia of the teaching profession: Celebrations on the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 80th Birthday Anniversary. Bangkok: Office of the Education Council; 2009. Thai.

9. Hord SM. Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement. Texas: Southwest Education Development Laboratory; 1997.
10. The Secondary Educational Service Area Office 32. Variable affecting to professional learning community of schools under the secondary educational service area office 32. Bangkok: Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education; 2017. Thai.
11. Thongthaweyingyos W. Factors affecting the professional learning community of teachers in secondary schools [Master thesis]. Pathum Thani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi; 2017. Thai.
12. Pantuwapee N. Factor affecting professional learning community of teacher toward Thailand 4.0 in secondary schools, Loei province. Journal of Social Science and Cultural. 2023; 7(8): 1-9. Thai.
13. Robbins SP. Organizational behavior: Concept, controversies and application. 7th ed. New Jersey: Prentice Hall; 1995.
14. The Secondary Educational Service Area Office KhonKaen. Report the supervision within educational institution. Khon Kaen: The Secondary Educational Service Area Office KhonKaen; 2020. Thai.
15. Educational Measurement and Evaluation Group, The Secondary Educational Service Area Office KhonKaen. Learning achievement of students in educational institution. Khon Kaen: Educational Measurement and Evaluation Group, The Secondary Educational Service Area Office KhonKaen; 2021. Thai.
16. Development Teacher and Educational Personals Group, The Secondary Educational Service Area Office KhonKaen. Survey results of educational information according to the policy for promoting professional development of teachers. Khon Kaen: Development Teacher and Educational Personals Group, The Secondary Educational Service Area Office KhonKaen; 2022. Thai.
17. Arunmek K. Instructional leadership of school administrator affecting learning organization in school under the secondary educational service area office 9 [Master thesis]. Nakhon Pathom: Silpakorn University; 2021. Thai.
18. Policy and Planning Group, The Secondary Educational Service Area Office KhonKaen. Annual action plan 2022. Khon Kaen: Policy and Planning Group, The Secondary Educational Service Area Office KhonKaen; 2022. Thai.
19. Seesakote J. Organizational climate affecting the professional learning community of teachers under municipality [Master thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2014. Thai.